

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

Karoline Pålerud

Bacheloroppgave

C. Visuelt produkt

Kompetanseheving for personalet tilknyttet tema utrygg tilknytning hos barnehagebarn

Competence building for preschool teachers regarding the topic of insecure
attachment in preschool children

Barnehagelærerutdanningen
2018

Forord

Gjennom mitt arbeid med bacheloroppgaven har jeg fått utype meg i tema utrygg tilknytning. i tillegg til at jeg har fått jobbe med kompetanseheving. Dette har vært et spennende og lærerikt tema som jeg vet jeg kommer til å få mye nytte av i arbeidslivet. Det har vært et svært utfordrende, men veldig morsomt og spennende år.

Jeg vil gjerne takke mine medstudenter for fine refleksjons samtaler og støtte igjennom arbeidet. Jeg vil også takke min veileder Mari Gillund, en veileder som sitter på mye kunnskap og som har gjort alt for å gi en god veiledning.

Til slutt vil jeg takke Høgskolen i Innlandet for tre fine år.

Hamar, Mai 2018

Karoline Pålerud

Innhold

Innholdsfortegnelse

FORORD	1
INNHold	2
NORSK SAMMENDRAG	3
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)	4
1. INNLEDNING	5
1.1 VALG AV TEMA UTRYGG TILKNYTNING	5
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING	5
1.3 BEGREPSAVKALRING OG AVGRENSNING	6
1.3.1 Begreper	6
1.3.2 Avgrensning.....	6
1.3.3 Oppgavens oppbygging.....	7
2. TEORI	8
2.1 TILKNYTNING	8
2.1.1 Trygg tilknytning.....	8
2.1.2 Utrygg tilknytning.....	9
2.1.3 Barnets signaler i barnehagen	9
2.2 FILM SOM MEDIE FOR KOMPETANSEHEVNING HOS PERSONALET	10
3. METODE	12
3.1 OBSERVASJON	12
3.2 ETISKE OVERVEIELSER.....	13
4. UTPRØVING I PRAKSIS	14
5. DRØFTING	15
5.1 PRAKSISFORTELLING 1	15
5.2 PRAKSISFORTELLING 2	15
5.3 PRAKSISFORTELLING 3	16
5.4 DIGITALE FORTELLINGER SOM KOMPETANSHEVING OM UTRYGG TILKNYTNING	16
6. AVSLUTNING	18
7. LITTERATURLISTE	19
8. VEDLEGG	21
8.1 FILM.....	21
8.2 INFORMASJON OM OBSERVASJON	22

Norsk sammendrag

Tittel: Kompetanseheving for personalet tilknyttet tema utrygg tilknytning hos barnehagebarn	
Forfatter: Karoline Pålerud	
År: 2018	Sider 22
Emneord: Utrygg tilknytning, kompetanseheving, digitale fortellinger	
Sammendrag: <p>I min bacheloroppgave har jeg valgt å fokusere på barn med en utrygg tilknytning. Gjennom kompetanseheving hos personalet vil jeg belyse disse barna og deres tilknytningsadferd.. Jeg har valgt følgende problemstilling: ”På hvilke måter kan barnehagelærerens bruk av digitale fortellinger bidra til kompetanseheving om barns utrygge tilknytning i personalgruppa?”. For å belyse tema har jeg laget digitale praksisfortellinger. Disse fortellingen bygger på teori og erfaringer om barns tilknytningsadferd. Filmen prøvde jeg ut på et avdelingsmøte.</p>	

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: Competence building for preschool teachers regarding the topic of insecure attachment in preschool children

Author: Karoline Pålerud

Year: 2018

Pages: 22

Keywords: Insecure attachment, competence building, digital storytelling

Summary:

In my bachelor assignment, I have chosen to focus on children with an insecure attachment. Through competence building for preschool teachers, I intend to highlight these children and their attachment behavior. I have chosen the following thesis question: "In which ways can preschool teachers use digital storytelling to aid in competence building in children's insecure attachment to preschool teachers?" I have made a series of digital stories to bring attention to this topic. The stories build on experiences and theories regarding children's attachment behaviors. I previewed my video on a branch meeting.

1. Innledning

1.1 Valg av tema utrygg tilknytning

Thea på 5 år kom til barnehagen med en utrygg tilknytning. Thea hadde lite språk, manglet sosial kompetanse, og hadde mye temperament. Barnehagen valgte å gå videre med dette, og Thea endte opp med diagnosen utrygg tilknytning. Personalet kunne lite om utrygg tilknytning fra før. Personalet valgte først å gå til utredning da de trodde det var noe annet. Da Thea begynte på skolen like etter, vet vi ikke hvordan det har gått med Thea.

Historien om Thea skapte nysgjerrighet hos meg. Jeg ble interessert i samspillet mellom barn og voksne, og hvordan dette påvirker barnets tilknytning. Når jeg hører såne historier får jeg vondt inni meg. Da jeg vet at barns tilknytning har betydning for barnets psykiske og sosiale utvikling. Den tilknytningen barnet opplever det første leveåret har betydning for barnets tilknytning senere i livet (Brandtzæg, Smith, & Torsteinson, 2011). I barnehagen stilles det store krav til trygghet og omsorg. Dette ser vi i rammeplanen for barnehagen, hvor det står at barnehagen skal ivareta barns behov for omsorg og omsorg er en forutsetning for barns trygghet og trivsel (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Barnehagen har ansvar for trygge barn i barnehagen. Dette er et stort ansvar. Forskning viser til at rundt 30-40 % av barn har en utrygg tilknytning til sine foreldre (Broberg, Almquist og Tjus, 2006). Denne utrygge tilknytningen tar barna med seg i barnehagen. Jeg skal derfor belyse dette tema, og synliggjøre barns tilknytningsadferd for de ansatte i barnehagen. Jeg har valgt å undersøke bruk av film som kompetansehevingsverktøy. Jeg tror at en større kunnskap om tema vil føre til at barn med utrygg tilknytning kan få hjelp tidligere. Denne kunnskapen er viktig da en tryggere og bedre relasjon, har stor betydning for barnets funksjon og trivsel. De ansatte i barnehagen er viktige trygghetspersoner da barna tilbringer mye av tiden i barnehagen (Drugli, 2014, s. 84).

1.2 Presentasjon av problemstilling

Ut ifra tema har jeg valgt følgende problemstilling:

På hvilke måter kan barnehagelærerens bruk av digitale fortellinger bidra til kompetanseheving om barns utrygge tilknytning i personalgruppa?

Filmen er laget på bakgrunn av erfaring og teori, og tar for seg hva som kjennetegner barn med utrygg tilknytning i barnehagen. Jeg har valgt å gå ut ifra tre ulike situasjoner da barn med utrygg tilknytning kan være svært forskjellige. Jeg kommer til å se på hva utrygg tilknytning innebærer, og hvordan personalet kan bruke film som verktøy for synliggjøring av tema, tolke barns signaler, se og hjelpe barn med en utrygg tilknytning.

1.3 Begrepsavkalring og avgrensning

1.3.1 Begreper

Tilknytning er nære følelsesmessige relasjoner. Det varer over tid og har stor følelsesmessig betydning for barnet (Broberg, Hagström & Broberg, 2014, s. 37).

Trygg tilknytning er når barnet føler trygghet og beskyttelse hos tilknytningsperson (Broberg, et al, 2014, s. 37).

Utrygg tilknytning er når barnet ikke føler trygghet og beskyttelse hos tilknytningsperson (Broberg, et al, 2014, s. 37).

Trygg base er oppmuntring fra omsorgsperson til å utforske omgivelsene (Powell, Cooper, Hoffman, & Marvin, 2015, s. 46). Omsorgspersonen blir en trygghetsfaktor for barnets selvstendighet.

Indre arbeidsmodeller er de forestillingene barnet har om seg selv og sine relasjoner til andre mennesker (Broberg, et al, 2014, s. 45).

1.3.2 Avgrensning

Jeg har valgt å fokusere på barns tilknytningsrelasjon til de ansatte i barnehagen, og hvilke signaler barna uttrykker med tegn på en utrygg tilknytning. Jeg ser på hvordan barnets tilknytningsrelasjon til sine foreldre påvirker barnet, og hvordan dette utspiller seg i barnehagesammenheng. I denne teksten ser jeg kun på hvordan personalet kan oppdage og

nærme seg barn med en utrygg tilknytning. Jeg har valgt å gå bort i fra veien videre etter dette, da dette blir for stort tema. Men dette er også like viktig.

1.3.3 Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven bygger på en vedlagt film, etterfulgt av tekst. Link til film under vedlegg. I denne teksten har jeg nå gått inn på valg av tema, problemstilling, begreper og avgrensning. I kapittel to tar jeg for meg tilknytningsteori, med fokus på utrygg tilknytning og tilknytningsadferden til disse barna. Jeg går så inn på film som medie for kompetanseheving hos personalet. I kapittel tre går jeg inn på valg av metode for innsamling av data og hvilken fremgangsmåte jeg har brukt. Kapittel fire prøver jeg ut filmen min i praksis, mens kapittel fem drøfter jeg min film opp mot teori samt film som kompetanseheving for personalet, så avslutter jeg i kapittel seks.

2. Teori

2.1 Tilknytning

Barn har ofte flere tilknytningspersoner, men hvor mor eller far som regel er den primære. Tilknytning skjer mellom barn og voksne som utøver den viktigste omsorgen ovenfor barnet (Gulbrandsen, 2014, s.142). I dag starter mange barn i barnehagen fra de er 1 år. Her tilbringer de store deler av hverdagen. For mange barn er barnehagen det første stedet barnet er uten foreldre og hvor det etableres kontakt med nye tilknytningspersoner. Det vil si at barnehagelærere er viktige tilknytningspersoner. Barn som har en utrygg tilknytning til sine primære omsorgspersoner, som ikke opplever kjærlighet og omsorg kan ha vanskeligheter med å stole på andre. Men risikoen for dette er mindre med en lærer [Barnehageansatt] som viser sensitivitet, omsorg, nærhet og trøst til barnet (Buyse, Verschueren & Doumen, 2009, s. 36). Positive relasjoner mellom barn og lærer kan være en viktig beskyttelsesfaktor mot negative utviklingsresultater på grunn av utrygg tilknytning hjemmefra (Buyse, et al, 2009, s. 34). Dersom barn har en utrygg tilknytning til sine foreldre, vil dette gjenspeiles i barnehagen. Barn som tidligere har opplevd omsorgssvikt, vil ta med seg disse erfaringen i møte med andre. Barnets indre arbeidsmodeller gjør at barnet kan ha vanskeligheter med å forstå at andre vil dem godt.

2.1.1 Trygg tilknytning

Trygg tilknytning er barn som har trygge bånd til sine foreldre har fått ivaretatt deres behov ved omsorg og utforsking. En trygg tilknytning etableres når barnet gjentatte ganger opplever sensitiv omsorg fra omsorgsperson hvor omsorgspersonen klarer å regulere barnets følelser i situasjoner som er krevende (Drugli, 2017, s. 46). Barnet vil kunne roe seg ned ved trøst fra omsorgsperson (Broberg, et al, 2014, s. 36-37). Med en sterk og trygg omsorgsperson vil barnet tørre å utrykke sine følelser og behov (Drugli, 2017, s. 46). Dette ser vi ved at barnet vil søke trøst, nærhet og be om hjelp. For at barnet skal skape en trygg tilknytning, må barnet erfare trygge omsorgspersoner som beskytter og tar vare på dem, som er tilgjengelige, forstår og trøster barnet ved behov (Killén, 2017, s. 37). Barnet får en selvtillit som gjør at barnet tørr å

utforske omgivelsene og miljøet ved å bruke sin tilknytningsperson som en trygg base (Broberg, et al, 2014, s. 36-37).

2.1.2 Utrygg tilknytning

En utrygg tilknytningsrelasjon mellom barn og omsorgsperson kan skje ved lite sensitivitet og forutsigbarhet. Et slikt samspill vil føre til at barnet ikke tror at deres behov blir forstått og imøtekommet i ulike situasjoner (Drugli, 2017, s. 46). Da barnets behov og signaler ikke blir imøtekommet og forstått, skaper dette en utrygghet hos barnet. Graden på utrygghet vil være varierende og noen mer alvorlige enn andre. Omsorgssvikten varierer i styrke og form, men har noen felles forhold sier Killén (2017, s.101): ”De opplever utrygghet, bekymring og angst. Skuffelse og sorg og den aggresjonen som uunngåelige knytter seg til disse følelsene, er ikke fremmed for dem.” Jeg kommer til å se videre på disse strategiene og signalene barnet utøver.

2.1.3 Barnets signaler i barnehagen

Ofte kan vi se barns tilknytning på avhengigheten av den voksne, en overdreven avhengighet. Den overdrevne avhengigheten kan deles i åpen avhengighet og forsvarspreget uavhengighet. Åpen avhengighet kan være barn som trekker seg unna andre barn, og heller søker oppmerksomhet og kontakt hos voksne. For eksempel ved å ”henge i bena” til den voksne eller hele tiden vil sitte på fanget (Killén, 2017, s. 101). Barnet viser en åpenbart avhengighet til omsorgsperson. I barnehagen ser man at barnet søker nærhet og oppmerksomhet fra de voksne ofte ved å sutre, klage og henge på den voksne, men barnet slutter ikke å være urolig eller misfornøyd ved oppmerksomhet. Barnet er lite opptatt av lek og andre gjøremål i barnehagen. Barnet blir ofte en irritasjon hos personalet. Som igjen fører til at barnets utrygghet øker (Drugli, 2017, s. 52).

Forsvarspreget uavhengighet er hvor barnet viser overdreven uavhengighet. Barnet vil trekke tilbake følelser ovenfor foreldre og andre voksne. Barnet later ikke til å bry seg om andre, men innerst inne lengter barnet etter anerkjennelse og trygghet (Killén, 2017, s. 101). I barnehagen kan vi se at barnet ikke søker trøst i naturlige situasjoner som: når barnet blir redd, har slått seg, er trøtt eller ved tilvenning hvor de ikke søker nærhet, men sitter alene med reaksjonene på at foreldrene har gått. Barnet opptrer ofte svært selvstendig og er lite avhengig av de voksne.

Barnet kan være mer opptatt av leker enn personalet. Dette er ofte barn som kommer fra hjem hvor barnet er vant til å klare seg selv (Drugli, 2017, s. 52). Dette er barn som opplever lite nærhet, omsorg og trøst og tror ikke man kan få det av andre.

I noen tilknytningsrelasjoner har ikke barnet utviklet tilknytningsstrategier. Her er barnet ofte i frykt av sin omsorgsperson samtidig som barnet er avhengig av omsorgspersonen. Det kan være at barnet gråter når omsorgspersonen ikke er tilstede, men løper vekk når omsorgspersonen kommer (Powell, et al, 2015, s. 96). Når barna gjenforenes med omsorgspersonen kan dette føre til merkelige bevegelser, som å gå baklengs eller gå i ring. Barnet kan også krype sammen og fryse fast. Barnet er avhengig av omsorgspersonen, men får ikke tilfredsstilt sine behov og vet ikke hva han skal gjøre. Barnet lever i frykt (Powell, et al, 2015, s. 98).

2.2 Film som medie for kompetanseheving hos personalet

Gotvassli (2013, s. 17) stiller følgende spørsmål: «Hvem har ansvar for å utforme og vedlikeholde en pågående læringsprosess om barns relasjonsbehov?» Som barnehagelærer har vi en 3-årig høgskoleutdanning. Som barnehagelærer er vi en profesjonsutøver og sitter på mye fagkunnskap. I Barnehagen jobber det både faglærte og ufaglærte assistenter. En av oppgavene til en barnehagelærer er å utøve sin profesjon i praksis og veilede og heve kompetansen til de ansatte. Faglig og etisk bevissthet hos de ansatte bidrar til at signaler om utviklingsvansker blir gjenkjent tidlig slik at man kan sette i gang videre tiltak (Groven & Rostad, 2017, s. 38).

Jeg har brukt digitale fortellinger som et annet alternativ og en spennende måte å jobbe med kompetanseheving hos de ansatte. En digital fortelling er et multimodalt uttrykk. En kombinasjon av fortellerstemme, bilder og effekter gir seeren et inntrykk av en "levende" film. (Haug, et al, 2012, s.15). Mitt mål er å "levendegjøre" teorien. Ved at man igjennom fortellinger, kan reflektere, skape en bredere forståelse av teori og se sammenheng mellom teori og praksis. Jeg vil skape en endrende læringsprosess hvor hele personalet blir inkludert. Ved å holde dyptgående læringsprosesser, kan dette føre til at læreprosessen blir en del av oss og lettere å ta i bruk i praksis (Abrahamsen, 2015, s. 108). Abrahamsen (2015, s.109) går videre inn på at kunnskap læres best når den blir eksemplifisert. Jeg har valgt å eksemplifisere

kunnskapen igjennom film. ”Bridging the gap” er et uttrykk for et behov for å bygge en bro mellom teori og praksis. Dette er noe som skjer igjennom faglige aktiviteter knyttet til yrkesfeltet (Haug, et al, 2012, s. 21). For eksempel refleksjon knyttet til film. Bruken av multimodale tekster fører til at fortellingen fremstår på en annen måte, og kan berøre mottakeren annerledes. Det å kunne bruke flere uttrykksmåter, som stemme, musikk og bilder fører til at produktet får en ny dimensjon. Bilde sier mer enn ord, og både musikk, stemme og bilder kan ofte formidle sterke følelser. Den digitale fortellingene kan fungere som en trigger eller utløser for en faglig refleksjon/samtale (Haug, et al, 2012, s. 22). “Læring er en prosess som involverer mer en fakta og logisk resonnering. Arbeidet med digitale historiefortelling åpner for den emosjonelle dimensjonen gjennom bilder og lyd og for å ta i bruk flere sanser.” (Haug, et al, 2012, s. 21). En film sammensatt av både lyd og bilder kan føre til en sterkere forståelse og vekke følelser, som gjør at man lettere lærer.

3. Metode

”En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder.” (Sitert i Dalland, 2012, s. 196). Metode er et redskap for å komme fram til noe man ønsker å undersøke (Dalland, 2012, s. 112).

Jeg har valgt oppgaveform C, visuelt produkt. Jeg har laget en faglig digital fortelling. Denne er laget på bakgrunn av andres perspektiv, teori og faktiske forhold. Jeg startet med å lese meg opp på teori. Utfra dette har laget en troverdig fremstilling av tre ulike tilknytningsrelasjoner hvor barnet har kommet til barnehagen med en utrygg tilknytning. Fortellingene er diktet opp på grunn av personvern, og blir fremstilt ved bilde og lyd. Her har jeg brukt bilder av avdeling uten barn, illustrasjoner av barn, bakgrunnsmusikk, fortellerstemme, og lydopptak fra da jeg selv var liten.

3.1 Observasjon

Målet med filmen er at den skal bli brukt på avdelingsmøter som start på refleksjon og videre arbeid med en trygg tilknytning. For å se om film var et godt redskap, ønsket jeg å teste dette ut som en del av arbeidet med oppgaven. Jeg observere et avdelingsmøte som tok for seg filmen.

Observasjon er en kvalitativ innsamlingsmetode (Bergsland & Jæger, 2016, s. 66). Jeg valgte å observer ved å skrive logg. Loggbok kan man velge å observere fritt eller avgrense observasjoner til et bestemt området (Bergsland & Jæger, 2016, s. 74). Jeg ønsket å se om hva en film som dette satte i gang av tanker og refleksjoner hos personalet og se om det stemmer at det er en annen måte å sette i gang refleksjon på enn for eksempel en vanlig praksisfortelling som er en metode vi har brukt mye i studiet. På forhånd ønsker jeg å få svar på følgende spørsmål?

- Hvilket inntrykk ga filmen til de ansatte?
- Hvilke tanker og refleksjoner sitter de ansatte med?

I tillegg ønsket å se om dette var et verktøy som kunne være med å øke kompetansen hos personalet. Ved observasjon av en situasjon bør dette inneholde de handlingene eller fenomenene man ønsker å vite mer om (Dalland, 2012, s. 195). Som observatør skrev jeg ned de ansattes refleksjoner jeg syntes var nyttig/ interessant knyttet mine mål. Det er viktig å vite at som observatør fanger man opp ulikt. Hvem jeg er, og mine forutsetninger vil være avgjørende for den dataen jeg får (Dalland, 2012, s. 188). Ulike observasjonsmetoder vil også gi forskjellig data (Dalland, 2012, s. 189). Da jeg selv har valgt å skrive ned det jeg observerer vil dette føre til at jeg ikke får med meg alt. Derfor satte jeg meg klare mål på forhånd slik at jeg visste hva jeg ønsket å se etter.

3.2 Etske overveielser

Jeg har allerede nevnt noen etiske overveielser i arbeidet med å skape mine digitale fortellinger. Det var også viktig å tenke på etiske overveielser knyttet til observasjon av personalet. Personalet fikk god informasjon om hvem jeg var, hva jeg var ute etter, og informasjon om oppgaven min (Dalland, 2017, s.196). Som observatør var det viktig for meg at deltageren ble godt informert om observasjonen og hva denne skulle brukes til. Deltagelsen var frivillig, og jeg passet på ingen ble presset til å delta. Observasjon resultatene er anonyme, og personene som har deltatt kan ikke identifiseres (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 74).

4. Utprøving I Praksis

Da jeg prøvde ut filmene mine på et avdelingsmøte valgte jeg og viste den ene av tre fortellinger. Slik at man kan jobbe grundig med en og en fortelling, og jobbe med tema over lengre tid. Ut fra refleksjonene til de ansatte virket det som at barnehagen kunne mye om utrygg tilknytning fra før og personalet så en sammenheng mellom teori og fortelling. Personalet så fort hva som skjedde i filmene og kom med innspill på hvordan dette kan arbeides med. Jeg så at personalet trengte en igangsetter og noen til å stille spørsmål for å få i gang refleksjon. Men med et par igangsatte spørsmål var refleksjonen i full gang. Det jeg ble mest overrasket over var at personalet tok utgangspunkt i filmene og kunne kjenne seg igjen i lignende situasjoner på avdelingen. Filmene åpnet opp for barn på avdelingen som var mer sårbare og trengte mer omsorg og trøst enn man kanskje hadde tenkt over tidligere.

5. Drøfting

For å kunne se barn med en utrygg tilknytning trengs kunnskap. Som barnehagelærer er en av våre oppgaver å veilede andre i barnehagen. Ved en 3-årig høyskoleutdanning sitter vi på en kompetanse som er viktig at vi utøver i barnehagen da barnehagen også består av ufaglærte assistenter. Som barnehagelærer kan man bruke ulike måter å heve kompetansen til personalet. Jeg har valgt å bruke film. Først vil jeg begrunne praksisfortellingene opp mot teori.

5.1 Praksisfortelling 1

I den første praksisfortellingen møter vi Luka. Luka snubler og slår seg. Barnehagelærer Mona kommer for å trøste Luka, men Luka snur seg unna. Mona går og Luka må klare seg selv. Da Luka må trøste seg selv blir han frustrert. Han slår ned tårnet til en annen jente i barnehagen, og Luka ender opp med å få kjeft.

Denne situasjonen kan tyde på en forsvarspreget uavhengighet. Luka søker ikke trøst når han har slått seg (Drugli, 2017, s. 52). Luka opptrer selvstendig og prøver å trøste seg selv. Som kan være et tegn på at han må klare seg selv hjemme (Drugli, 2017, s. 52). I følge Killén (2017, s. 101), lengter barnet etter anerkjennelse og trøst. Barnet har opplevd lite nærhet, omsorg og trøst noe som gjør at han ikke tror han kan få det av andre. Luka blir frustrert da han ikke får den nærheten han trenger, han blir sint og slår ned klossene. Dette fører til at Luka får kjeft som igjen blir en bekreftelse på at ingen er gald i han.

5.2 Praksisfortelling 2

Stella virker til å være avhengig av den voksne. Stella begynner å gråte da hun ikke får den oppmerksomheten hun trenger. Mona løfter Stella opp, men Stella fortsetter å "sutre". Stella sklir ned fra fanget, hvor hun deretter begynner å "hyl" gråte. Mona "sukker" mens hun løfter Stella opp igjen. Mona blir etterhvert så lei og ber Stella om å gå å leke med noen andre. Stella virker aldri til å bli fornøyd og fortsette å være urolig og misfornøyd. Drugli (2017, s. 52) sier at personalets irritasjon fort øker barnets utrygghet.

5.3 Praksisfortelling 3

Ivan skal bli hentet av sin stefar Knut. Da Ivan får vite dette blir han redd, begynner å riste og trekker seg tilbake. Da Knut kommer, løper Ivan for å gjemme seg. Ivan puster fort, og tisser på seg, men ender opp med å bli med Knut hjem. Ivan er redd sin tilknytningsperson, samtidig som han er avhengig av han. Dermed løper Ivan vekk når han kommer, fryser fast og tisser på seg selv, men han er nødt til å bil med Knut hjem da Ivan er avhengig av han. Dette gjør at Ivan lever i frykt og vet ikke hvor han har sin omsorgsperson (Powell, et al, 2015, s. 96-98).

5.4 Digitale fortellinger som kompetansheving om utrygg tilknytning

Dette er praksisfortellinger som ser på signalene (også kalt tilknytningsatferden) barn med en utrygg tilknytning kan utvise. Da barn er ulike, og vil opptre ulikt har jeg valgt å se på tre ulike situasjoner. Killén (2017, s. 101) sier at barn med en utrygg tilknytning vil ha noen likheter, og det er disse jeg har fokusert på.

Barnehager som har opplevd lignende situasjoner med barn som har utrygg tilknytning, kan sitte på relevant kunnskap og erfaringer om temaet, men ikke alle har disse erfaringene. Filmen jeg har laget kan være fin for barnehager som ikke har opplevd lignende situasjoner, og som har lite erfaring med temaet. Jeg tror at det å se eksempler på hvordan dette kan være i barnehagen, kan være en trygghetsfaktor om lignende situasjoner oppstår. Man øker sin eksisterende kompetanse slik at man kan se tidlig tegn, for deretter å sette i gang tiltak (Groven & Rostad, 2017, s. 38). Med forskning på at rundt 30-40% av barn har en utrygg tilknytning er dette et svært relevant tema for barnehagen. Uten kunnskap om tema, vet man ikke hva man skal se etter. Barnet utvikler tilknytningsstrategier slik at de kan ha det best mulig sammen sin omsorgsperson (Killén, 2017, s. 87). Barnet uttrykker ofte andre signaler enn det barnet egentlig trenger. Dette gjør det vanskelig å se barn med utrygg tilknytning, da disse ofte kan virke til å klare seg fint. Som barnehagelærer er det viktig å ha kompetanse og kunnskap for å ta ansvar for barnet (Killén, 2017, s. 87). Det er Barnehagelærer som har ansvar for å sørge for at veiledningsressurser er tilgjengelig over tid (Groven & Rostad, 2017, s. 42). Ved utprøving av

min film, viste personalet i barnehagen jeg var i at de satt inne med mye kunnskap om utrygg tilknytning. Blant annet fra lignende situasjoner. Uansett om barnehagen har opplevd barn med utrygg tilknytning fra før, vil barn med en utrygg tilknytning være ulike. Dette gjør at det hele tiden er behov for kompetanseheving. Barnehagen brukte sine tidligere erfaringer sammen med filmen til å trekke inn barn fra avdelingen som trengte mer nærhet og trygghet enn først tenkt. Jeg tror at barnehager som har opplevd lignende situasjoner fra før vil stå sterkere i en slik situasjon enn de som har lite erfaringer fra før. Derfor tror jeg film vil være med på å styrke de ansatte som ikke har opplevd dette fra før. Som observatør selv, merket jeg at det var fint å få andres refleksjoner og synspunkt. Jeg kan bakgrunn av meg selv si at jeg lærte mye av samtalen med personalet.

6. Avslutning

Gjennom oppgaven min har jeg sett at mange barn sliter med en utrygg tilknytning hjemmefra, og at dette utspiller seg i barnehagen. Jeg har vært innpå at barnehagen har ansvar for disse barna og at disse barna kan være vanskelige å oppdage. Dermed er det viktig med kompetanseheving i barnehagen. Jeg har brukt digitale fortellinger som viser spesifikke eksempler på utrygg tilknytning. Siden jeg har sett at digitale fortellinger gir et større inntrykk og bygger på følelser ved sammensetningen av lyd og bilder. Dette gjør det lettere å huske. Grunnlaget for filmen er å kunne sette i gang samtale og refleksjoner knyttet til hvordan personalet best kan nærme seg disse barna, slik at de kan få nye positive erfaringer med trygge tilknytningspersoner i barnehagen. Filmene er med på å heve kompetansen i personalet om hvem disse barna er og hva de trenger. For å kunne jobbe med noe må personalet først se det, for så å ta tak. Filmene jeg har laget kan fungere som en øyeåpner, dette så jeg under utprøving. Jeg har sett under mitt arbeid at kunnskap om barns tilknytning er viktig, og at digitale fortellinger kan være en resurs ved kompetanseheving av personalet.

7. Litteraturliste

- Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red.). (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademiske.
- Brandtzæg, I., Smith, L., & Torsteinson, S. (2011). *Mikroseperasjoner: Tilknytning og behandling*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Broberg, A., Almquist, K. & Tjus, T. (2006). *Klinisk barnepsykologi*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen: Hva betyr trygghet for lek og læring?* Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Buyse, E., Verschueren, K. & Doumen, S. (2009). Preschoolers' Attachment to Mother and Risk for Adjustment Problems in Kindergarten: Can Teachers Make a Difference?. *Department of Psychology, Center for School Psychology, Katholieke Universiteit Leuven. Blackwell Publishing Ltd. <http://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2009.00555.x>*
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving* (5. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk
- Drugli, M. B. (2014). *Liten i barnehagen. Forskning, teori og praksis*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen* (3.utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Groven, B., Rostad, A.M. (2017). Forebygging og tidlig innsats- en historisk, ideologisk og teoretisk innramming. I B. Mørland (Red.), *Tidlig innsats i tidlig barndom* (21-42). Oslo: Gyldendal Akademisk

Gulbrandsen, L. M. (Red.). (2014). *Oppvekst og psykologisk utvikling*. Oslo:

Universitetsforlaget.

Haug, K. H, Grete, J. & Ohlmann, C. (2012). Digitale historiefortellinger- en introduksjon. I C. Ohlmann (Red.), *Digitalt fortalte historier. Refleksjon for læring (13-28)*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Killén, K. (2012). *Forebyggende arbeid i barnehagen. Samspill og tilknytning*. Oslo:

Kommuneforlaget AS.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Powell, B., Cooper, G., Hoffman, K. & Marvin, B. (2015). *Trygghets sirkelen: en tilknytningsbasert intervensjon*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

8. Vedlegg

8.1 Film

Link: <https://youtu.be/ig1vBdf7POI>

8.2 Informasjon om observasjon

Takk for deltagelse av observasjon. Jeg gjør oppmerksom på rett til å trekke seg, uten å trenge form for grunn.

Som tidligere nevnt har bachelor oppgaven min tema kompetanseheving for personalet tilknyttet tema utrygg tilknytning hos barnehagebarn. Med problemstilling:

På hvilke måter kan barnehagelærerens bruk av digitale fortellinger bidra til kompetanseheving om barns utrygge tilknytning i personalgruppa?

Filmen jeg har laget er for å se om dette er et verktøy som går an å bruke ved kompetanseheving i barnehagen, og hvilke refleksjoner en slik film kan gi. Deltagelsen er anonymisert og man kan ikke gjenkjenne deltakerne. Resultatene vil kun bli brukt i min bachelor oppgave.

Vennlig hilsen,

Karoline Pålerud student ved høgskolen i Innlandet